

Toll og eksportkontroll

Publisert: 28.03.2023 kl 12:13

Ved import og eksport av varer til og fra det norske tollområde ilegges enkelte varer toll. Toll på importvarer til Norge fastsettes etter bestemte satser i tolltariffen. Ved import til Norge er de aller fleste industrivarer fritatt for toll. For de fleste landbruksvarer, mat og drikke er det fortsatt toll ved innførsel til Norge, men også her finnes det en rekke ordninger for redusert toll og enkelte fritaksordninger. På tekstilområdet er det, selv med en rekke fritaksordninger toll på innførsel

I Prop.1 LS (2022-2023) er det opplyst at fiskalinntektene på toll utgjorde 3 964 mill. kroner i 2021. Toll og andre indirekte avgifter kan være kostnader knyttet til virksomhetens import av varer. I motsetning til innførselsmerverdiavgiften for avgiftspliktige er ikke toll fradragberettiget for virksomheten og fremstår med dette som en kostnad.

Tidligere tollov fra 2007 ble erstattet med to nye tollover med virkning fra 01.01.2023:

- Tollavgiftsloven (Lov om tollavgift av 11. mars 2022 nr. 8) med tilhørende forskrift
- Vareførselsloven (Lov om inn- og utførsel av varer av 11 mars 2022 nr. 9) med tilhørende forskrift.

De nye tollovene viderefører i stor grad tidligere regelverk, men i et nytt format. Bestemmelser om tolltariffering for finne riktig varenummer i tolltariffen, tollverdi for å beregne korrekt innførselsverdi, opprinnelsesregler knyttet til frihandelsavtalene og fastsettelse av toll, tilleggstoll og overtredelsesgebyr er i hovedsak som tidligere. De nye tollovene har bl.a. nye bestemmelser om tollprosedyrer og prosedyrekoder, samt krav om fullmakt for tollrepresentanter. I tillegg er Tolletaten i gang med implementering av Digtoll som vil lette tolldeklarering og grensepassering i tiden fremover.

Ansvar for overholdelse av tollregler

Det er selskapets ledelse som er juridisk ansvarlig for overholdelse av tollbestemmelsene. Ansvarer kan ikke overføres til en tollrepresentant/speditør. En tollrepresentant kan få medansvar for betaling av tollavgift dersom vedkommende for eksempel har medvirket til å gi feil opplysninger, dersom vedkommende visste eller burde visst at opplysningene var uriktige eller ufullstendige, jf. tollavgiftsloven § 2-4.

Krav om fullmakt for tollrepresentanter

De nye tollovene inneholder nye formuleringer knyttet til fullmakt for tollrepresentanter (en speditør). Det fremgår av vareførselsloven § 7-21 og tollavgiftsloven § 8-9 at den som deklarerer varer på vegne av noen andre må kunne sannsynliggjøre at deklarasjonen leveres på vegne av den reelle importøren/den deklarasjonspliktige.

Det er ikke stilt krav om at fullmakten må være skriftlig, men tollrepresentanten må kunne sannsynliggjøre at det foreligger en fullmakt dersom vedkommende blir bedt om det. Det er ikke helt klart hva som kreves av fullmakten for tollrepresentanten, men i forslag til lovendring uttaler Finansdepartementet at det ved vurderingen av om det foreligger et fullmaktsforhold må foretas en konkret vurdering av de faktiske forholdene i hvert enkelt tilfelle, samt at det ikke er krav om skriftlighet. Departementet har eksempelvis vist til at fullmaktsforhold kan følge av leveringsvilkårene, partenes oppførsel eller andre forhold rundt importen av varene.

Vi anbefaler at det utarbeides en skriftlig fullmakt til tollrepresentanten/speditøren som kan benyttes på oppdraget. Dersom

tollrepresentanten ikke kan dokumentere at det foreligger en fullmakt anses tollrepresentanten å handle i eget navn og for egen regning, jf. tollavgiftsloven § 8-9 tredje ledd.

Prosedyrekode og ny tollprosedyre for tollager

Fra 01.01.2023 ble det innført nye prosedyrekoder. De nye prosedyrekodene er firesifret. De første to sifrene i koden er den aktuelle prosedyren, mens de to siste sifrene er den forutgående prosedyren. De nye prosedyrekodene har som formål å innhente mer informasjon, redusere deklareringsfeil og komme på nivå med EU sin praksis. På tolletaten.no finnes det oversikt over både de nye prosedyrekodene og transaksjonstypene

Sentralt i den nye vareførselsloven er innføringen av tollprosedyren tollager. Det innebærer at varene som legges inn på et tollager skal deklarerer, på samme måte som andre tollprosedyrer krever utstedelse av en deklarasjon (jf. vareførselsloven § 3-2). Tollager var tidligere ikke regulert som en egen prosedyre.

Hva som vil stilles av krav ved deklarasjon til tollager fremgår av vareførselsforskriften § 4-4-1.

Forskjellen mellom tollprosedyren for fri disposisjon og tollager vil være krav om opplysninger om leveringsvilkår og varens tollverdi. De skjerpede kravene er for fortolling til fri disponering, men det kreves nå også god kjennskap til varer som fortolles til varelager. Den nye prosedyren vil gi Tolletaten bedre kontroll og kjennskap til varene som befinner seg i det norske tollområdet.

Avvikling av direktekjøringsordningen fra mars 2025

Ordningen med at speditørene har kunnet benytte seg av sin tollagerordning A og sende varene til mottaker i Norge uten fortolling vil opphøre. Tolletaten varslet 9. mars 2023 at direktekjøringsordningen (også omtalt som 10-dagersregelen) skal avvikles i mars 2025, samtidig som digital melde- og opplysningsplikt innføres.

Formålet med avviklingen er å sikre at opplysninger om varene som importeres til Norge sendes inn og blir behandlet av Tolletaten før eller senest ved grensepassering. Omleggingen må ses i sammenheng at alle varer skal underlegges en tollprosedyre og at det skal sendes inn en deklarasjon før eller senest ved grensepassering. Tolletaten skriver i sitt varsel:

Tolletaten legger nå frem den nye tidsplanen for avvikling av direktekjøringsordningen og digitalisering av melde- og opplysningsplikten. Mars 2025 er det nye planlagte tidspunktet for når direktekjøring skal være avviklet og digital melde- og opplysningsplikt innført. Deklarering før eller ved grensepassering og digital melde- og opplysningsplikt er tilgjengelig allerede nå, og dermed blir det en omleggingsperiode på 24 måneder før dette skal være fullt ut gjennomført.

Se: <https://www.toll.no/no/verktøy/regelverk/nytt-fra-tolletaten/tolletaten-avvikler-direktekjøringsordningen-i-mars-2025-og-samtidig-innføres-digital-meldte--og-opplysningspliktk/>

Digitoll

I forbindelse med avviklingen av direktekjøringsordningen, og med det overgang til fortolling før import, innfører Tolletaten Digitoll.

Digitoll er et konsept som understøtter digital informasjonsinnføring og oppfyllelse av pliktene (forhåndsvarsling, deklarasjon, melde- og opplysning og fremlegging) for virksomhetene. Formålet med ordningen er å legge til rette for mer automatisert og effektiv behandling av deklarasjoner, effektivisere grensepasseringen og innhente informasjon om forsendelsen og transporten før varene krysser grensen, fremfor at informasjonen sendes inn etter at varene har krysset grensen.

Selv om det er gitt reviderte innføringsplaner for avvikling av direktekjøringsordningen, har Tolletaten gitt uttrykk for at virksomhetene kan koble seg på Digitoll-løsningen så snart som mulig. Ordningen med Digitoll er nå frivillig og gjort tilgjengelig for veitransport på Svinesund og Ørje og skal gjøres tilgjengelig på øvrige grensesteder for veitransport utover i 2023. Ordningen skal også ruller ut for ferge, fly, sjøtransport og jernbane. Les mer om Digitoll her: [Digital tollbehandling for bedrifter - Tolletaten](#)

Tollverdi og transaksjonsverdi

Tollverdien legger grunnlaget for hvor mye toll og innførselsmerverdiavgift som skal beregnes og rapporteres. Tollverdien på varer fastsettes etter vareførselsloven §§ 6-3 flg. Tollverdien av en vare er etter hovedregelen er transaksjonsverdien (transaksjonsmetoden) – prisen som faktisk er/skal betales for varen – ved salg for eksport til Norge. I §§ 6-3 flg. er det seks metoder for å fastsette tollverdien. Metoden i § 6-3 skal prøves først (transaksjonsverdien). Kan ikke tollverdien fastsettes etter denne metoden, skal man prøve om tollverdien kan fastsettes etter en av de etterfølgende metodene, i den rekkefølgen de står i loven.

Bestemmelsen slår fast at en vares tollverdi skal fastsettes etter §§ 6-3 flg. og i samsvar med WTO-avtalen om gjennomføring av artikkel VII i Generalavtalen om tolltariffer og handel 1994 (tollverdiavtalen). WTO-avtalen er den folkerettslige forankringen for de norske tollverdireglene.

For selskaper som kjøper fra nærstående selskaper (konserninterne transaksjoner) er det spesielt viktig å kunne påvise at transaksjonen ikke påvirker prisen i markedet. Spesielt viktig er dette i tilfeller hvor selskapene fakturerer hverandre hver for seg for tjenester eller foretar resultatjusteringer (Year End Adjustment).

Tollsatsene har økt globalt og tollverdien blir et stadig viktigere parameter også for eksport av varer fra Norge.

Klassifisering

Korrekt tariffingskode/varenummer bestemmer hvor mye toll som skal betales på varen. Varenummeret gir også informasjon om andre restriksjoner knyttet til varen. For å oppnå optimal kontroll med tollkostnadene, bør varekode bestemmes tidlig i forsyningskjeden. For produksjonsbedrifter bør det skje allerede i produktutviklingsfasen, slik at tollkostnader kan medregnes i vurderingene rundt utvikling av nye produkter. For andre virksomheter er det viktig at varenummer er korrekt ved kjøp. Varer som klassifiseres feil kan fort gå fra å være lønnsomme til å bli et tapsprosjekt for virksomheter, dersom uforutsette tollkostnader påløper ved innførsel. Se også: [Tolltariffen og klassifisering - Tolletaten](#)

Frihandelsavtaler

Varenes opprinnelse kan ha stor betydning for å håndtere retten til tollfri innførsel til Norge og ikke minst ved eksport fra Norge. Norge har inngått en rekke frihandelsavtaler med mange land, herunder EØS-avtalen. Varens opprinnelsesland kan ha betydning for om varen kan importeres til Norge med redusert tollsats eller helt tollfritt, på grunn av frihandelsavtaler.

Det er viktig å sikre at opprinnelseskriteriene er oppfylt. Eksportbedrifter må kunne påvise at opprinnelsesberegningene er korrekte og utstede et varesertifikat EUR.1 / EUR-MED eller en fakturaerklæring EUR.1 / EUR-MED. Importbedrifter må kunne påvise at opprinnelsessertifikatene er originale og ikke er utformet på falskt grunnlag. Les mer om opprinnelsesbevis her: [Opphavsbevis - Tolletaten](#)

I tillegg har Norge et GSP-system som omfatter rundt 90 utviklingsland. GSP-ordningen er en ensidig ordning som muliggjør import av ulike varer fra ulike utviklingsland til redusert tollsats eller helt tollfritt. Systemet er ensidig ved at GSP landene får preferansetoll ved import til Norge, men ikke motsatt for norske eksportører som ikke har rett til preferansetoll ved import til GSP landene.

GSP-systemet skiller mellom de ulike utviklingslandene. Systemet omfatter ordinære GSP land, GSP+ land og minst utviklede land (MUL). De ulike grupperingene i GSP systemet regulerer størrelsen på preferansetollen. For varer fra MUL-land er det minst toll ved import til Norge. For å oppnå preferansetoll etter GSP ordningen er det flere forhold som må være oppfylt. Som en hovedregel må forsendelsesreglene være oppfylt slik:

- Varene skal som hovedregel være bestilt av en bestemt norsk varemottaker, og
- Varene sendes direkte fra GSP-landet til Norge (transitt via andre land kan organiseres).

Følgende opprinnelsesbevis kan benyttes:

- REX opprinnelseserklæring
- REX erstatningsopprinnelseserklæring ved import via EU og Sveits, eller ved reeksport fra Norge til EU og Sveits.
- Formular A kan benyttes som opprinnessertifikat ved import fra Kina og Guatemala. Form A kan brukes selv om varen har gått til transittlagre i EU for oppsplitting, men det må kunne fremlegges dokumentasjon på at varen ikke er blitt fortollet inn i EU (for eksempel transitteringsdokument med kode T-1).
- Opprinnelseserklæring for opprinnelsesvarer under 6 000 euro

Les mer om GSP-ordningen og de ulike opprinnelsesbevisene her: [GSP - handel med u-land - Tolletaten](#) og [De ulike opprinnelsesbevisene i GSP-ordningen - Tolletaten](#)

Nye begreper

«Deklarasjonspliktig» er et nytt begrep nevnt i vareførselsloven § 1-3 bokstav a. Her fremgår det at en deklarasjonspliktig er «den som leverer en deklarasjon i eget navn, eller den som deklarasjonen leveres på vegne av» - den reelle importøren av en vare. Den nye definisjonen «deklarasjonspliktig» er lik definisjonen for «declarant» i EUs tollkodeks (UCC) Artikkel 5 nr. 15.

I tidligere tollov ble betegnelsen «deklarerert mottaker» benyttet om vedkommende som står som mottaker på deklarasjonen. Dette begrepet blir fremover omfattet av definisjonen deklarasjonspliktig og begrepet «deklarerert mottaker» vil derfor bortfalle.

Innføringen av begrepet deklarasjonspliktig kan skape noe forvirring med tanke på at begrepet deklarant i Norge ikke er det samme som «declarant» i EU. I Norge er uttrykket «deklarant» et veletablert bransjeuttrykk som omhandler vedkommende som gjennomfører fortolling.

Eksportrestriksjoner

De fleste varer kan eksporteres fra Norge uten at det foreligger noen form for restriksjoner, men her er det en rekke unntak. Som en konsekvens av krigen i Ukraina har det blant annet blitt innført en rekke eksportrestriksjoner mot Russland.

Eksportkontroll

Hensikten bak reglene om eksportkontroll er å sikre at visse varer, tjenester og teknologier ikke havner i hendene på feil personer. Ved utførsel av forsvarsmateriell og flerbruksvarer krever utførsel en lisens utstedt av Utenriksdepartementet. Flerbruksvarer er produkter, inkludert programvare og teknologi, som kan brukes til både sivile og militære formål.

Formålet bak eksportkontrollen er å sikre at eksport av forsvarsmateriell er i tråd med norsk sikkerhets- og forsvarspolitik, samt å sikre at eksport av flerbruksvarer ikke bidrar til spredning av masseødeleggelsesvåpen. Bedrifter som bryter bestemmelsene om eksportkontroll risikerer omfattende bøter og i noen tilfeller fengselsstraff for personer i ledende stillinger. I tillegg skades selskapets merkevare og muligheter til å fortsette å drive internasjonal handel.

For EU-landene er det et felles regelverk i form av Rådets forordning 428/2009 om etablering av en fellesskapsforordning for kontroll med eksport, overføring, formidling og transitt av produkter med dobbelt bruk. Ordningen gjelder også i Norge og er implementert gjennom Lov av 18. desember 1987 nr. 93 om eksport av strategiske varer, tjenester og teknologier (eksportkontrollloven) og gjennom Stortingets forutsetninger formulert i Stortingets vedtak av 1959 og presisering av 1997.

Seksjonen for eksportkontroll i Utenriksdepartementet er ansvarlig myndighet for gjennomføring og forvaltning av eksportkontrollen i Norge, se: [Eksportkontroll - regjeringen.no](#)

KPMG gir råd om toll og eksportkontroll både regionalt og globalt

KPMGs tollrådgivning inkluderer følgende tjenester:

- Import og eksport av varer og tjenester
- Internetthandel over landegrensen

- Handelsavtaler og opprinnelsesregler (godkjent eksportør)
- Feil fra speditør som kunder får ansvar for
- Korrekt bruk av tollprosedyrene
- Spørsmål om tariffing av varer i Norge og EU
- Korrekt tollverdi/transaksjonsverdi
- Optimalisering av distribusjon av varer og lokalisering av tollager/sentrallager
- Effektiv handel og distribusjon av varer til og i EU-markedet
- Identifisere og administrere toll- og momsrisiko knyttet til bedriftens nåværende varestrømmer
- Hjelp din bedrift med å oppnå AEO-status, noe som gjør det enklere for din bedrift å både identifisere og implementere besparelser og håndtere risiko
- Lære opp personalet, etablere og oppdatere stillingsbeskrivelser for intern/ekstern tollfunksjon
- Internkontroll
- Prosjekter med grenseoverskridende aktiviteter
- Eksportkontroll
- Incoterms 2020 og leveringsbetingelser
- Søk om tillatelse fra Tolletaten (aktiv/passiv behandling, tollager, betalingsutsettelse, bindende forhåndsuttalelser (BKU) etc.)
- Virksomhetskontroller fra Tolletaten, Skatteetaten og Mattilsynet.

Har du spørsmål til artikkelen eller trenger råd om dette området? Ta gjerne kontakt med oss.

Om KPMG

Hold deg oppdatert

Redaktør for Verdt å vite

© KPMG AS and KPMG Law Advokatfirma AS, Norwegian limited liability companies and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.